

Jaarverslag 2023 Stichting Vleermuiswerkgroep Groningen

Samenstelling van het bestuur van de stichting VWG:

Voorzitter: Rients Bijlsma

Secretaris: Klarissa Nienhuys

Penningmeester: Erwin den Hartog

Leden: Koen Breed, Thorhold Souilljee, Tineke de Boer, Helena Lijnema

Email contactadres knienhuys@ziggo.nl

Interne zaken

In 2023 droegen ca. 30 vrijwilligers bij aan de activiteiten van de VWG. De intensiteit van de bijdragen varieert: er zijn vrijwilligers die bijna dagelijks bezig zijn. Anderen die incidenteel helpen spelen een doorslaggevende rol bij incidentele acties waarbij we met heel veel mensen tegelijk kolonies op te sporen en te tellen, zodat we niets over het hoofd zien.

Activiteiten in 2023

Voor de wintertellingen werden 18 objecten bezocht, waarvan 6 niets opleverden; over 4 objecten kwamen geen gegevens binnen. In de ringoven te Wirdum werden veel minder watervleermuizen geteld en veel meer baardvleermuizen, het totaal nog weer wat hoger dan ooit eerder in de telgeschiedenis. In de Rabenhauptbunker werd ook een recordaantal gevonden, waaronder opvallend veel franjestaarten. In de Aa kerk werden ook weer hoge aantallen gespot, vooral gewone dwergvleermuizen. Al deze objecten zijn in recente jaren aanzienlijke verbeterd voor de vleermuizen.

Er zijn weer drie NEM VTT routes gereden.

Er zijn bij 8 particulieren inspecties van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen dan wel kolonietellingen uitgevoerd.

Met veel vrijwilligers en professionals zijn in de zomer kolonies van de zeldzame Tweekleurigen opgespoord en geteld op meerdere nieuwe locaties.

Een beperkt aantal vrijwilligers hebben heel veel verkenningen uitgevoerd om verblijfplaatsen van rosse vleermuizen en watervleermuizen in Groningen (vooral in en om het Sterrebos) en in de buurt van Leek te vinden. Er zijn vele tellingen bij verblijfslocaties van meervleermuizen uitgevoerd, waaronder de twee jaarlijkse simultaantellingen op de bekende locaties in de stad Groningen, Sauwerd en Appingedam en een zoektocht rond de Blauwe Stad.

Er zijn 16 lezingen en excursies verzorgd, waarvan 4 rond de Nacht van de Vleermuis.

Sociale media

Op de facebook pagina zijn 60 berichten geplaatst verdeeld over het gehele jaar.

Het aantal volgers op Facebook is in 2023 wederom gegroeid: er waren 821 volgers; de toename sinds 2019 is ca. 10% per jaar. Op Instagram werden 47 berichten geplaatst; het aantal volgers is 141.

Voorlichting en advies

De groep van zes vrijwilligers heeft dit jaar op drie markten een kraam gerealiseerd. Er zijn meer artikelen in de verkoop. De belangrijkste functie is voorlichting geven; een van de markten leidde tot een verzoek om een excursie te geven.

De Vleermuiswerkgroep in 2023 heeft 79 meldingen over vleermuizen en verzoeken om informatie afgehandeld. Dat is een kwart of meer minder dan in de afgelopen jaren (corona niet meegerekend). De trend zet door dat er minder verzoeken in verband met "hinder" van vleermuizen binnenkomen en meer verzoeken om informatie over hoe de vleermuizen kunnen worden ontzien bij herstel- of isolatiewerkzaamheden.

Procedures en overleg.

Wij vermelden slechts de stand van zaken van de meest tijdrovende procedures. Dit betreft allemaal zaken die in de stad Groningen spelen

Gemeente Groningen (1): Herstel habitat watervleermuizen rond Sterrebos.

Dit dossier loopt al sinds 2015 en kost buitensporig veel tijd van een paar vrijwilligers.

De gemeente Groningen was volgens de ontheffing van 2009-2015 verplicht na de bouw van het station Europapark een vliegroute van 16 watervleermuizen met een kolonieboom in het Sterrebos te herstellen. Vanaf 2016 is er geen watervleermuis meer in het gebied te vinden. Na allerlei handhavingsverzoeken en beroepen veranderde het bevoegd gezag = de provincie Groningen in 2022 hun standpunt en besloot handhavend op te treden tegen de aanleg van o.a. een "stationsplein" met veel te veel licht en te weinig bomen. In 2023 stelde de gemeente Groningen bezwaar en beroep in tegen de opgelegde dwangsommen, zodat de VWG-vrijwilligers weer bij de bezwarencommissie en de Raad van State mochten uitleggen waarom die handhaving nodig was. In 2024 verwachten wij een zitting bij de Raad van State.

Gemeente Groningen (2): Herstel habitat watervleermuizen nabij Helperzoomtunnel

Eind december 2021 bleek dat bij de verandering van een fietspad nabij de nieuwe Helperzoomtunnel de gemeente niet meer wist dat de weggehaalde beplanting van belang was i.v.m. de plaatselijke hop-over en watervleermuisroute tussen een watergang en de grote vijver, een belangrijk foerageergebied. Na een handhavingsverzoek in 2022, meermalen overleg en afspraken met een stadsecoloog constateerde de VWG in 2023 dat de weinige nieuwe aanplant deels verpletterd was door een berg takken van een door storm beschadigde esdoorn en de rest dood was. Na weer een handhavingsverzoek en weer meer overleg bleek in november 2023 dat het bezoek van de inspecteur van de provincie eindelijk het gewenste resultaat had gehad.

Gemeente Groningen (3): Suikerunie

Op het terrein van de voormalige Suikerunie wil de gemeente Groningen op de plaats van de huidige vloeivelden een nieuw stadsdeel bouwen. De vele hectares water met dijken van 4-5

meter met hoog opgaande bomen zijn essentieel foerageergebied voor water- en meervleermuizen. Vanaf begin 2021 was het duidelijk dat een van twee compensatiegebieden voor vleermuizen ontoereikend zou zijn en de gemeente daarvoor het beste gruttogebied van Groningen en omgeving wilde opofferen, met onvoldoende compensatie voor de grutto's. Een coalitie van zeven natuur- en milieuorganisaties, waaronder de VWG, spant zich in om dit te voorkomen. Overleg over alternatieven werd stelselmatig afgewezen. Begin 2023 stelde een adviesrapport van experts (StAB) voor de Rechtbank Noord Nederland de coalitie volledig in het gelijk: het "verplaatsen" van de grutto's zou mislukken en de mening van de gemeente, dat de verhuizing van de watervleermuizen naar het weiland van de grutto's de enige mogelijke oplossing voor het verlies van foerageergebied zou zijn, ongegrond was. Daarna volgde een intensief – en voor enkele VWG-vrijwilligers slopend - onderhandelingsproces, om te bepalen waar het foerageergebied voor de vleermuizen dan wél gerealiseerd kon worden en onder welke voorwaarden. Tot een uur voor de deadline in juli werden de laatste voorstellen voor een nieuwe ontheffing bij de provincie ingediend. Eind juli trok de coalitie de beroepen bij de Rechtbank en de Raad van State in.

Selwerd Groningen, sloop en nieuwbouw van flats met meervleermuizen.

In de wijk Selwerd in de stad Groningen zijn een vijf flats met verblijfplaatsen van meervleermuizen, die samen het hoofdkwartier van de kolonie van ca. 100 dieren vormen. De flats zijn verouderd en de woningbouwvereniging wil ze slopen en nieuwe flats bouwen. In juli 2023 gaf de provincie ontheffing voor het sloop- en nieuwbouwplan. Daarbij bleek dat de ecologische experts nadrukkelijk vermeld hadden dat gedetailleerde compenserende maatregelen tenminste drie jaar vóór de sloop van de belangrijkste verblijfplaatsen gerealiseerd moesten zijn. De geschikte compensatie was niet op tijd gerealiseerd, maar de provincie gaf met de ontheffing toch toestemming om in drie jaar tijd vanaf eind 2023 alle flats te slopen.

In augustus diende de VWG daarom bezwaar in tegen het besluit van de provincie. In november behandelde commissie Rechtsbescherming het bezwaar in een hoorzitting. De provincie stelde het besluit op bezwaar uit. Uit het vervolg in 2024 bleek dat de woningbouwvereniging intussen begrepen had dat er echt een ander sloop-, nieuwbouw- en compensatieplan nodig was, op basis waarvan de provincie dan een nieuwe ontheffing kon verlenen.

Aanpak Ring Zuid, ARZ Groningen

In november 2023 werd een ontwerp voor het zogenaamde Zuiderplantsoen, onderdeel van de Aanpak Ring Zuid (Groningen) gepresenteerd. De VWG zal zich in 2024 inspannen om voor de vleermuizen te redden wat er te redden is.

Het wachten is nog steeds op het plan voor de aanleg van de nieuwe Julianavijver, die een opnieuw een goed foerageergebied voor dwerg- en watervleermuizen moet bieden.